

3 UD AF 4 (3½ MILLIONER) OVER 18 ÅR MODTAGER OVERFØRSELSINDKOMST

27-12-2017

AF CHEFØKONOM MADS LUNDBY HANSEN (21 23 79 52) OG CHEFKONSULENT CARL-CHRISTIAN HEIBERG

3½ mio. danskere, der er fyldt 18 år, modtager mindst 1 overførselsindkomst fra det offentlige i løbet af året. Det svarer til ca. 77 pct. af alle 4½ mio. voksne danskere. I opgørelsen måles ikke helårsmodtagere, men i stedet hvor mange, der har modtaget minimum én ydelse i løbet af året uanset længde. Det kan f.eks. være børnecheck, boligstøtte, dagpenge, førtidspension og folkepension. Ser man på gruppen af personer i den erhvervsaktive alder mellem 18 og 65 år, modtager godt 2,4 mio. (ud af 3½ mio. personer) en overførselsindkomst, svarende til ca. 70 pct. Det store antal modtagere af overførselsindkomst skyldes den universelle velfærdsstat, hvor langt størstedelen af befolkningen har adgang til offentlige ydelser uanset indkomst. Teoretisk set kan man reducere antallet af modtagere af overførselsindkomst ved at indkomstafrappe overførselsindkomster. Dette er imidlertid problematisk, da det indebærer højere sammensatte marginalsatser på arbejde og opsparing. Den nuværende indkomstafrapning af børnechecken (2 pct. over 700.000 kr.) øger marginalsatten på arbejde fra 56 til 58 pct. Den nuværende indkomstafrapning af ældrecheck, pensionstillæg mv. indebærer, at en 60-årig LO-lønmodtager har en reel pensionskat på over 100 pct. Et alternativ til indkomstafrapning er at afskaffe overførselsindkomster. En anden mulighed er at reducere ydelsestørrelse, hvilket for nogle ydelser (såsom kontanthjælp og dagpenge) vil øge tilskyndelsen til i stedet at opnå selvforsørgelse. Et tredje alternativ er at ændre betingelserne for at modtage ydelser, så færre er berettigede. For eksempel kunne man hæve pensionsalderen, konvertere SU'en på kandidatdelen af videregående uddannelser til studielån eller opstramme betingelserne for modtagelse af boligstøtte, dagpenge, kontanthjælp mv.. Beregningerne er udført af CEPOS på Danmarks Statistiks personregistre.

Tabel 1. Antal overførselsmodtagere i løbet af et år (ikke fuldtidspersoner), fordelt på ydelser, 2015

	18-64-årige		Alle over 18 år	
	Antal som modtager ydelse	Andel som modtager ydelse	Antal som modtager ydelse	Andel som modtager ydelse
Børnecheck og børnetilskud	1.224.413	35,3	1.227.927	27,1
SU	475.926	13,8	478.006	10,5
Boligstøtte	477.520	13,7	749.058	16,5
Dagpenge mv.	360.331	10,4	364.860	8,0
Sygedagpenge	352.085	10,2	353.997	7,8
Kontanthjælp mv.	344.860	10,0	348.600	7,7
Førtidspension	215.457	6,2	226.261	5,0
Barseldagpenge	146.073	4,2	146.076	3,2
Efterløn mv.	86.121	2,5	116.124	2,6
Folkepension	0	0,0	1.045.485	23,0
Modtager mindst en offentlig ydelse	2.436.975	70,3	3.487.856	76,8
Antal personer i aldersgruppen	3.465.058	100,0	4.539.470	100,0

3½ mio. danskere (ud af 4½ mio.), der er fyldt 18 år, modtager mindst 1 overførselsindkomst fra det offentlige i løbet af året. Det svarer til, at ca. 77 pct. af alle voksne danskere modtager en overførselsindkomst. I opgørelsen måles ikke helårsmottagere, men i stedet hvor mange, der har modtaget minimum én ydelse i løbet af året uanset længde. Det kan f.eks. være børnecheck, boligstøtte, dagpenge, førtidspension og folkepension. Der er mulighed for, at en person modtager to eller flere ydelser (f.eks. en kontanthjælpsmodtager, der modtager både kontanthjælp og boligstøtte). En sådan person vil naturligvis kun tælle som én person i opgørelsen. De samlede udgifter til overførselsindkomster udgør ca. 300 mia. kr.

Ser man på gruppen af personer i den erhvervsaktive alder mellem 18 og 65 år, modtager godt 2,4 mio. (ud af 3½ mio. personer) en eller anden form for overførselsindkomst. Det svarer til, at ca. 70 pct. af alle i den erhvervsaktive alder modtager en overførselsindkomst. De offentlige udgifter til disse overførselsindkomster udgør ca. 170 mia. kr.

Tabel 1. Antal overførselsmodtagere i løbet af et år (ikke fuldtidspersoner), fordelt på ydelser, 2015

	18-64-årige		Alle over 18 år	
	Antal som modtager ydelse	Andel som modtager ydelse	Antal som modtager ydelse	Andel som modtager ydelse
Børnecheck og børnetilskud	1.224.413	35,3	1.227.927	27,1
SU	475.926	13,8	478.006	10,5
Boligstøtte	477.520	13,7	749.058	16,5
Dagpenge mv.	360.331	10,4	364.860	8,0
Sygedagpenge	352.085	10,2	353.997	7,8
Kontanthjælp mv.	344.860	10,0	348.600	7,7
Førtidspension	215.457	6,2	226.261	5,0
Barseldagpenge	146.073	4,2	146.076	3,2
Efterløn mv.	86.121	2,5	116.124	2,6
Folkepension	0	0,0	1.045.485	23,0
Modtager mindst en offentlig ydelse	2.436.975	70,3	3.487.856	76,8
Antal personer i aldersgruppen	3.465.058	100,0	4.539.470	100,0

Anm: **Dagpenge mv.** indeholder udover arbejdsløshedsunderstøttelse alle udbetalinger fra A-kasser bortset fra efterløn, først og fremmest feriedagpenge og udbetalinger ifm. virksomhedspraktik. **Kontanthjælp mv.** indeholder kontanthjælp, uddannelseshjælp, integrationsydelse, arbejdsmarkedsydelse, aktiverings- og revalideringsydelse, ledighedsydelse, fleksløn-tilskud mm. **Efterløn mv.** indeholder efterløn og fleksydelse. Børnechecken udbetales som hovedregel til moderen. I dette notat er det antaget, at børnechecken deles ligeligt blandt familiens voksne personer. Kilde: CEPOS-beregninger på Danmarks Statistiks personregistre.

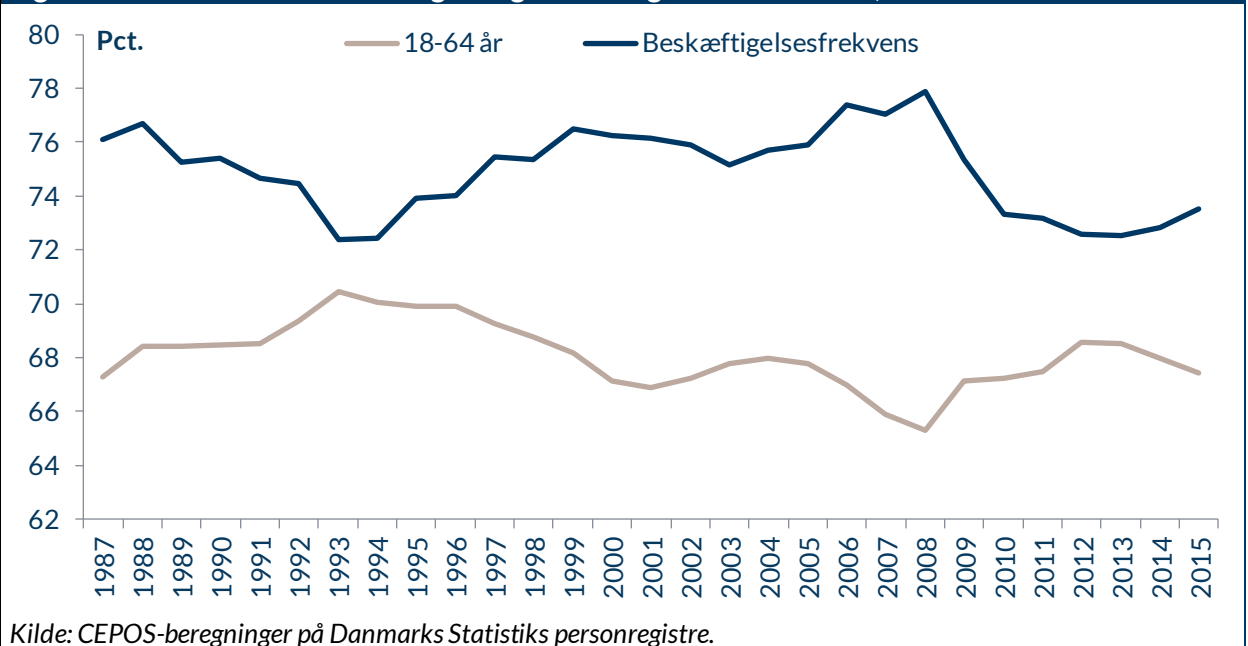
Den mest benyttede ydelse er børnechecken. Der er godt 1,2 mio., som modtager denne ydelse, svarende til 35,3 pct. af de 18-64-årige eller 27,1 pct. af de +18-årige. Dernæst kommer folkepensionen, som har godt 1 mio. modtagere, svarende til 23 pct. af befolkningen over 18 år.

Det store antal modtagere af overførselsindkomst er udtryk for den universelle velfærdsstat, hvor langt størstedelen af befolkningen har adgang til offentlige ydelser uanset indkomst.

Ser man på udviklingen over tid, er andelen, der modtager en eller flere overførselsindkomster i alderen 18-65 år, meget stabil. Andelen ligger relativt konstant med lidt udsving i forbindelse med konjunkturerne. Det ses af figur 1, at andelen på overførselsindkomst svinger modsat beskæftigelsesgraden. Siden 1987 har der været nogle væsentlige bevægelser i underkomponen-

ter. Bl.a. er der kommet langt flere på SU. I 1987 var der ca. 165.000 personer, som fik SU i løbet af året, hvor der i dag er 475.000 på SU. Andelen af de 18-64-årige, som modtager SU, er dermed steget med 8½ pct.point (fra godt 5 til knap 14 pct. af de 18-64-årige). Tilsvarende er andelen, der er på boligydelse vokset fra 8 til 14 pct. I modsat retning trækker, at ledigheden er faldet, samtidig med at en række ordninger, såsom overgangsydelsen er afskaffet. Desuden er andelen, der modtager børnecheck og børnetilskud, faldet svagt siden 1987. Men bundlinjen er, at den samlede andel, der modtager overførselsindkomst, er meget konstant over tid omkring niveauet på 67 pct.

Figur 1. Andel overførselsmodtagere og beskæftigelsesfrekvensen, 1987-2015

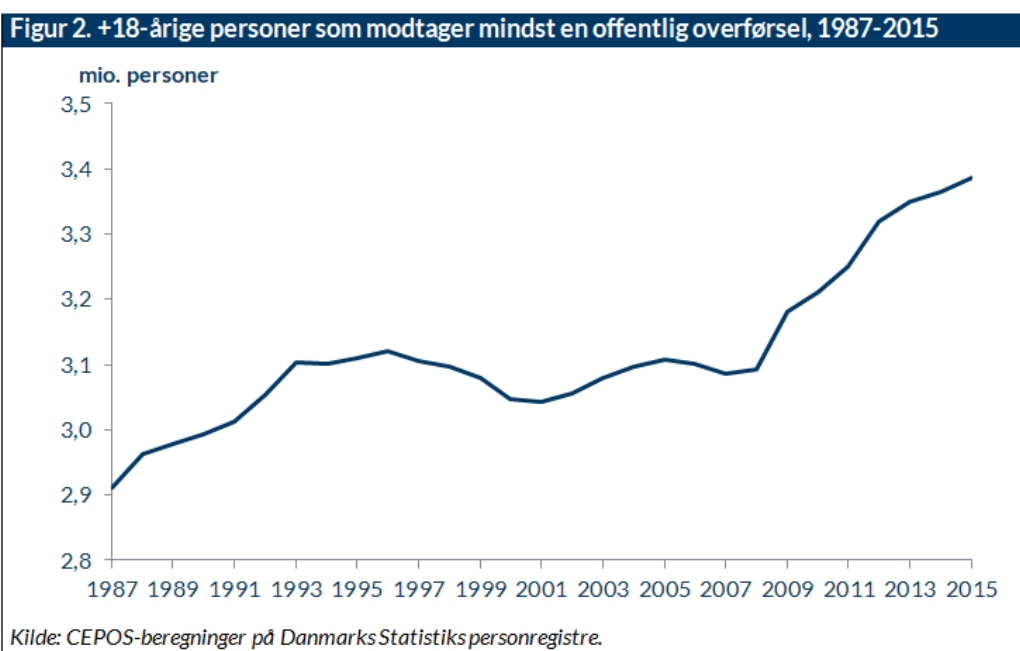
[1] Pga. manglende data er opgørelsen af personer på sygedagpenge anderledes, når vi går tilbage i tid. Det betyder, at opgørelsen i figur 1 og 2 undervurderer antallet af overførselsmodtagere med ca. 2 pct.point. I figur 1 og 2 indgår kun personer, som modtager sygedagpenge direkte fra kommunen. Dvs. at de personer, som får løn fra virksomheden under sygdom, og hvor virksomheden modtager refusion fra kommunen, ikke indgår i opgørelsen i figur 1 og 2.

ANDELEN PÅ OVERFØRSELSINDKOMST KAN REDUCERES

Antallet, der modtager en overførselsindkomst, kan nedbringes, ligesom ydelsesniveauet kan nedbringes. F.eks. kan det anbefales at afvikle efterlønnen. Dermed vil der ikke være 116.000 personer, der modtager efterløn. Desuden kan SU på kandidatdelen på universitetet erstattes med et lån. Det vil nedbringe antallet af SU-modtagere. Det samme vil ske, hvis man afvikler cafe-pengene (SU til hjemmeboende). En reduktion i dagpengene på 10 pct. vil ifølge Dagpengekommissionen øge beskæftigelsen med 13.000 personer (målt på helårsbasis). Ydelsen til folkepensionister kan endvidere reduceres ved, at der indføres en obligatorisk pensionsopsparing. Desuden kan pensionsalderen hæves.

Derudover kan man overgå til et system, hvor obligatoriske forsikringsordninger afløser skattefinansierede ordninger. Det kunne være obligatorisk pensionsopsparing, førtids pensionsforsikring, ledighedsforsikring, sundhedsforsikringer mv., hvor det er obligatorisk at forsikre sig, men hvor der er tale om individuelle ordninger baseret på aktuarmæssige principper. Desuden bør der være forskellige private løsninger at vælge imellem. I dette system er alle garanteret en indkomst i tilfælde af invaliditet, sygdom, alderdom mv. I dette system kommer der ikke en "afhængighed" mellem borgere og velfærdsstat/politikere.

Teoretisk set kan man også reducere antallet af modtagere af overførselsindkomst ved at indkomstaftappe overførselsindkomster. Dette er imidlertid problematisk, da det indebærer højere sammensatte marginalsatter på arbejde og opsparing. Den nuværende indkomstaftapning af børnechecken (2 pct. over 700.000 kr.) øger marginalsatten på arbejde fra 56 til 58 pct. Den nuværende indkomstaftapning af ældrecheck, pensionstillæg mv. indebærer, at en 60-årig LO-lønmodtager har en reel pensionskat på over 100 pct.

APPENDIKS – UDVIKLING I ANTAL MODTAGERE FORDELT PÅ YDELSESTYPER

